

ANTOLOGIE DE POEZIE
ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ

ANTHOLOGIE DE POÉSIE
ROUMAINE CONTEMPORAINE

CONTEMPORARY ROMANIAN
POETRY ANTHOLOGY

ANTHOLOGIE DER HEUTIGEN
RUMÄNISCHEN DICHTUNG

I

OPERA OMNIA

TIPO MOLDOVA

xxx

xxx

Colecția OPERA OMNIA
Poezie contemporană

Redactor: *Aurel Ștefanachi*
Coordonator serie: *Valeriu Stancu*
Coperta: *Cristian Almășanu*

ISBN

© Tipo Moldova

Editura TipoMoldova este recunoscută academic de Consiliul Național al Cercetării Științifice pentru domeniile filologie (PN-II-ACRED-ED-2012-0285) și istorie și studii culturale (PN-II-ACRED-ED-2012-0355).

Iași, 2013

Editura **Tipo Moldova**,
E-mail: office@tipomoldova.ro

www.tipomoldova.ro

XXX

XXXX

Colectia OPERA OMNIA

TIPO MOLDOVA

O panoramă a poeziei române de astăzi
(gânduri pentru confrăți)

Probabil nu există creator care, măcinat de gândul inutilității / fragilității demersului său, să nu se fi întrebat „De ce scriu?”. Dar se întreabă oare cineva de ce respiră sau de ce face dragoste? “De ce scriu?” : iată o întrebare cu adevărat retorică. Tot atât de retorică, pe cât este și faimosul lamento hōlderlinian devenit laitmotivul existenței noastre tranzitare : “la ce bun poezii în vremuri sărace?”

Oricum, întrebarea îi preocupă din totdeauna pe scriitori, pe creatorii efemerelor castele de vorbe, vorbe, vorbe, a circulat mereu în breasla scriitoricească, a fost vehiculată și instituționalizată. Dovadă și numeroasele lucrări ce au repertoriat variatele și, uneori, incredibilele răspunsuri. Nu citez decât două titluri : **Pourquoi écrivez-vous?** (Ed. Libération, Paris, 1985) - întrebare la care răspund 400 de scriitori - și **De ce scrieți? – Anchete literare din anii '30** (Ed. Polirom, Iași, 1998).

De ce scriu? Nu cred că răspunsul meu va lămuri cu adevărat motivele ce-mi tulbură luciditatea ori de câte ori mă las ispitit de mirajul scrisului. Aș dori să afirm că scriu pentru glorie sau pentru bani, dar nu ar fi adevărat. Astăzi gloria aparține vipurilor și vremelniciei acestora. Banii, tot lor! Îmi amintesc amarul gândului eminescian (“de ce nu voi pentru nume, pentru glorie să scriu! / Oare glorie să fie a vorbi într-un pustiu?”) și cred că răsturnările axiologice existau și atunci, iar poetul nepereche era scîrbit de ele!

O știm prea bine, sufletul e un captator, un rezervor al trecutului. În el se adună sentimente, pasiuni, trăiri, patimi, iubire, ură, invidii, împliniri, dăruire, în sfîrșit, “toate relele ce sînt într-un mod fatal legate de o mîna de pămînt”. Cu toate acestea, paradoxal, nimic din ceea ce e omenesc nu poate înțeleni sufletul. Nimic din ceea ce e omenesc nu-l poate întina. Cînd acest rezervor se umple, ce faci cu prisosul său? Îl înzidești în scris! Sufletul este Spațiul Sacru al Singurătății. Ca să nu fii cu adevărat singur, trebuie să dăruiești o fărîmă din el celorlalți. Și dacă doar moartea nu-și află loc în veșnicia lui, atunci de ce să-l împovăram cu semnele, cu simbolurile, cu solii ei? Nu-i mai bine să ne facem din ele un refugiu al scrisului? La urma urmei, orice clipă a existenței noastre e o luptă (inutilă, hélas!) împotriva morții. Scriu, deci, pentru că, altfel, teama de moarte mi-ar măcina existența! Pentru mine scrisul e singura competiție cu moartea cu oarecare sorți de izbîndă, căci el e singura certitudine care îmi dă iluzia înveșnicirii. Nu îndrăznesc să mă întreb ce ar fi existența noastră fără iluzii. Așadar, scriu pentru că scrisul mă înveșnicește prin Cuvînt. Scriu pentru că refuz să mor și înlăuntrul Ființei. Scriu pentru că mi-e frică de moarte, scriu pentru că mi-e frică să trăiesc (sînt conștient, ca și ceilalți confrăți, de faptul că scrisul mi-a falsificat existența!), scriu pentru că mă neliniștește mediocritatea vieții și a duratei ce ne-au (ce mi-au) fost hărăzite, scriu pentru ca prin scris să mă droghez și să-i droghez și pe alții, scriu pentru că în vremuri sărace scrisul e singurul mijloc de îmbogățire spirituală, scriu pentru că trebuie să-mi exprim harul și Ființa (cu toții conștientizăm adevărul că scrisul e pragul de intrare în propria ființă, dar cîți dintre muritori se pot lăuda că-și

cunosc imaterialitatea, interioritatea, izvorul Ființei?!). Dacă bați, intri, te desprinzi de cei chemați și te alături aleșilor!

Și de ce n-aș scrie, de vreme ce Dumnezeu m-a dăruit cu har, mi-a dat talent, patimă, "răutate", conștiința unicității propriului destin?!

Sincer să fiu, acum nu mă întreb "de ce scriu?", ci, dimpotrivă, "ce aș face dacă nu aș scrie?" Aș fi, probabil, ca o pasăre fără zbor, ca o vatră fără foc sau ca smochinul fără de rod, pe care pînă și Iisus l-a blestemat! Există cuvinte care să poată defini un poet? Doar dacă fac parte din propriile creații! Dar aceste gînduri l-au frămîntat, probabil, pe oricare dintre scriitorii antologați...

De ce scriu? Mai ales pentru ca să nu uit lumile pe care le-am traversat ca să ajung pînă la această întrebare!

În 1993, am publicat la editura „la Lettre volée” din Bruxelles eseul **Poésie, liberté de l'exil intérieur**. S-au scurs 20 ani de cînd am scris acel eseu (în fapt, substanța unei comunicări ținute în toamna anului 1992 la Bienala Internațională de Poezie de la Liège) și eu tot mai cred că poezia nu e altceva decît libertate de spirit, plămădită, zămislită și cenzurată de interioritatea în care ne exilăm trăirile. Dar, după ce Mihai Eminescu ne-a lăsat, în **Epigonii**, versurile „Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate, / Voluptos joc cu icoane și cu glasuri tremurate, / Strai de purpură și aur peste țărîna cea grea.”, ce poți să mai spui despre poezie?!

Poate e crucea pe care Iisus s-a răstignit ca să ne răscumpere păcatele, dar și arborele din care s-a tesluit crucea iertării, poate e bobul de nisip care-și face loc în scoică pentru a naște perla, poate e odihna blagiană „ce ispășire va fi”, e puterea de a purta în tine toate durerile lumii, dar și clipa de îndumnezeire ce sfidează veșnicia stingerii, e trăirea propriei confesiuni și mărturisirea propriei trăiri... Cine poate defini poezia? Doar Poezia însăși!

Dacă poezia n-ar fi fost magie, de n-ar fi fost vrajă, de n-ar fi fost taină, ar mai fi socotit-o Rimbaud o „alchimie a verbului”? Ca și credința, poezia îi deschide sufletului drumul spre sfera miraculosului, spre singura speranță de înveșnicire. De aceea m-a contrariat afirmația scriitorului, pictorului, cineastului francez Jean Cocteau din cunoscutul său **Jurnal al unui necunoscut** : „La poésie est une religion sans espoir” (poezia e o religie fără speranță). Eu consider, dimpotrivă, că poezia e tocmai speranță. Oare am mai scrie, dacă poezia nu ne-ar crea iluzia eternității?! De aceea, pentru mine poezia e singura formă de dialog al spiritului cu veșnicia. Nu în sensul orgoliului înveșnicirii prin Cuvînt (deși, orice formă a creației reprezintă tocmai dorința unei îndumnezeiri iluzorii – a spus-o inspirat Quintus Horatius Flaccus în **Odele** sale atunci cînd afirma cu resemnare și speranță „Non omnis moriar”), ci pentru că în ciuda Marii Treceri (pe care creatorii o conștientizează și o trăiesc mai acut), opera, dacă e de valoare, dăinuie, rămîne în conștiința semenilor și poate media dialogul cu veșnicia. Dovadă e faptul că și astăzi citim, să zicem, **Testamentul** lui François Villon sau **Rimele risipite** ale lui Petrarca sau **Sonetele** lui Shakespeare. Dar, din nefericire, astăzi trăim într-o lume care vrea să excludă poezia din sînul ei, trăim într-o lume care nu mai are nevoie de poezie, de sensibilitate, de metaforă, de frumos (de fapt, de mii de ani, oamenii tot încearcă să exileze poezia, să o scoată din cetate!), o lume care totuși servește unor poetaștri la aburcarea în fruntea bucatelor. Căci afirmația lui Mihai Eminescu din **Scrisoarea II** – „Noi avem în veacul nostru acel soi ciudat de barzi / Care-ncearcă prin poeme să devie cumularzi” - e

mai actuală chiar decît în veacul de care se plîngea Poetul Nepereche. Poate de aceea trebuie admirați adevărații creatori. Pentru ei, poezia e mărturisire și, mai ales, împăcare cu sine. Într-o lume fariseică, a minciunii și trădării, poezia e sinceritate, într-o lume în care prietenia, dragostea, noblețea, generozitatea, milostenia își pierd înțelesurile, poezia e renaștere, înviere; într-o lume a falselor valori, a duplicității, a pragmatismului, poezia e un ideal pe care nu-l ating decît cei aleși. De ce? Pentru că aceștia își poartă poezia în suflet așa cum își poartă credința în suflet, așa cum își poartă iubirea în suflet. Le poartă ca pe o armură spirituală, pentru a nu permite pigmeilor, trădătorilor, invidioșilor, zavistnicilor să o maculeze, să o spurce cu atingerea lor grețoasă. De fapt, poezia o trăiești, nu o scrii. Cea mai frumoasă parte a operei tale nu e pe hîrtie, ci în suflet. În sufletul care a zămislit starea poetică. Și tot de aceea trebuie admirată „nebunia” scriitorului Aurel Ștefanachi care, prin propriile eforturi financiare și logistice, le-a dăruit confrăților și cititorilor această minunată colecție *Opera Omnia*. Mulți dintre „aleși” și-au exprimat convingerea că inițiativa editurii TipoMoldova (ce are în vedere și serii de proză scurtă, roman, teatru, eseu, critică și istorie literară etc.) s-a finalizat „cu fonduri europene”. Spre dezamăgirea lor, țin să subliniez faptul că nici un eurocent, nici un bănuț cheltuit pentru realizarea colecției nu au avut altă sursă decît generozitatea acestui minunat poet optzecist, acestui editor inspirat care a dorit și a reușit să le dăruiască iubitorilor de poezie și creatorilor ei o fărîmă de împlinire spirituală, o cale spre transcendență. Afirmam cîndva că „poetii nu există doar fizic, ci și ființează. Ființează întru Cuvînt, dar și prin faptă”. Iar fapta lor, strălucită prin osîrdia unui confrate, „o să dea samă” de ceea ce se întîmplă astăzi în literele românești.

Spațiul tipografic acordat întîiului tom ne-a obligat să renunțăm la multe din numele care conturează literatura română de astăzi și îi dau o inconfundabilă culoare. Cînd întreaga serie va vedea lumina tiparului, colecția și antologia ei vor avea, probabil, pretenția exhaustivității. Deocamdată însă ne-am mulțumit să publicăm autorii care și-au găsit timp să răspundă demersului nostru, oferind redacției textele în intervalul de timp impus de rigorile unei continuități ce caracterizează colecția.

*

Atunci cînd am făcut public acest proiect, unii scriitori au acceptat din capul locului să colaboreze cu Aurel Ștefanachi și cu mine, alții, tot din capul locului, au refuzat, din diferite motive, să fie incluși în colecție (mulți dintre aceștia s-au răzgîndit pe parcurs și sunt fericiți că figurează în această autentică panoramă a poeziei române de astăzi); pe unii creatori nu i-am putut contacta, iar alții amîină și în prezent termenul de predare a textelor. Pe „nehotărîți” îi așteptăm pînă în al doisprezecelea ceas. Evident – am spus-o și cu alte ocazii – de toate neajunsurile ce îi pot fi imputate acestei prime încercări se face vinovată echipa noastră, iar eventualele calități ale colecției se datorează în exclusivitate autorilor care au furnizat redactorilor materiale valoroase și reprezentative pentru creația lor. Sperăm că scriitorii ale căror texte nu apar în această primă „antologie a antologiilor” nu vor fi prea mîhniți și vor accepta să-și vadă numele adunat pe următoarele tomuri ale seriilor editate de TipoMoldova.

Așadar, „la ce bun poezii?!” Măcar ca să arate cît de viu este oricînd spiritul unui popor, ca să probeze bogăția sufletească a acestuia, chiar și în vremuri sărace, ca să le reamintească semenilor că existența umană s-a zămislit întru poezie. Poezii sunt cu adevărat forța veșnică de care orice putere vremelnică trebuie să țină seama. O dovedește

cu prisosință și colecția de poezie română contemporană „a lui Ștefanachi”. „Et c’est assez, pour le poète, d’être la mauvaise conscience de son temps”. Nu-i așa? De nu-mi dați crezare, acordați-i credit măcar scriitorului francez Saint-John Perse, care, cu fraza pe care tocmai am citat-o, își încheia alocuțiunea la banchetul Premiului Nobel din 10 decembrie 1960.

Și mai arată ceva această excelentă colecție/lucrare : adevărul afirmației lui Victor Hugo : „tout a droit de cité en poésie”!

Valeriu Stancu